

BOSHLANG'ICH SINFLARDA INGLIZ TILINI O'RGATISHDA AUDIO KITOBLARNING O'RNI.

Hayitboyeva Dilsevar Kamol qizi.

Samarqand davlat chet tillari instituti

Ingliz tili fakulteti Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda xorijiy til ingliz tili yo`nalishi

2-bosqich talabasi.

Ilmiy raxbar: Zubaydova Nilufar Negmatullayevna.

Annotatsiya Ushbu maqola boshlang'ich sinf o'quvchilariga ingliz tilini o'rgatishda audio kitoblarning ahamiyati haqida. Tadqiqotda audio kitoblarning bolalarning til ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni, ularning qiziqishini oshirish va tushunishni yaxshilash kabi jihatlar o'rganiladi. Ushbu ilmiy maqolada turli manbalar va ilmiy tadqiqotlardan iqtiboslar keltirilib audio kitoblarning samarali pedagogik vosita sifatida qanday qo'llanishi haqida misollar va ma'lumotlar beriladi.

Kalit so'zlar: audio kitoblar, boshlang'ich ta'lim, ingliz tili, til ko'nikmalari, tinglash qobiliyati, interaktiv o'qitish.

Kirish

Ingliz tilini o'qitish jarayonida zamonaviy texnologiyalardan foydalanish, jumladan, audio kitoblardan foydalanish, til o'rganishni osonlashtiradi. Audio kitoblar orqali o'quvchilar nutqni tinglab tushunish ko'nikmasini, talaffuzni yaxshilash, so'z boyligini oshirish imkoniyatiga ega bo'lishadi. Tadqiqotlarda ko'rsatilishicha, audio kitoblar, ayniqsa, boshlang'ich ta'lim darajasida tilni o'zlashtirish uchun samarali vositadir.

Asosiy qism

- Audio kitoblarning afzalliklari

Audio kitoblar boshlang'ich sinf o'quvchilariga nafaqat so'z boyligini kengaytirishda, balki tilni intuitiv ravishda tushunishda yordam beradi. Intuitive

tushunish – bu bilvosita, tezkor sezgi orqali ma'lum bir ma'lumot yoki vaziyatni ong osti darajasida anglash jarayonidir. Bu kognitiv jarayon tafakkur va tahlil jarayonlariga asoslanmagan holda shakllanadi va subyektga mavjud dalillarga asoslanmagan, lekin ko'pincha to'g'ri xulosalarga olib keluvchi qarorlar qabul qilish imkoniyatini beradi. Masalan, Clark o'z tadqiqotida ko'rsatib o'tganidek, o'quvchilar kitoblarni tinglaganida so'zlar va jummalarni matn asosida tushunish osonlashadi. Shu bilan birga, audio kitoblar bolaning talaffuz ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi [1].

- Audio kitoblardan o'qitish jarayonida foydalanish usullari.

Audio kitoblardan foydalanishning bir nechta usullari mavjud. Masalan, o'qituvchi dastlab o'quvchilarga qisqa hikoyani o'qib beradi va so'ngra ular audio shaklida hikoyani qayta tinglaydi. Bu orqali bolalar hikoya voqealarini yaxshiroq tushunib olishadi va xotirada saqlab qolishadi. Shu bilan birga, o'qituvchi bolalarga maxsus audio kitob dasturlaridan foydalanishni o'rgatishi mumkin[2]. Masalan, "Gruffalo" nomli mashhur bolalar kitobi audio shaklida taqdim etilsa, bolalar qiziqishni yanada oshiradi va o'quv jarayonida faolroq ishtirok etishadi (Donaldson, 2018). Shu bilan birga, bolalarga kichik rollarni topshirish va ularning ovozi yozib, qayta tinglash orqali mashqlarni tashkil etish mumkin (Baker, 2020). Quyida boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilini o'zlashtirishida samaradorlikni oshirish uchun tanlangan bir nechta audio kitoblar misol tariqasida berilgan va ularning foydalari keltirilgan.

1. "The Very Hungry Caterpillar" (Eric Carle, 1969)

Bu kitob bolalarning ingliz tilidagi so'z boyligini oshirishda katta ahamiyatga ega. Raqamlar, ranglar, oziq-ovqat nomlari va kunlar kabi asosiy so'z birikmalari bolalarga ovozli shaklda taqdim etilganida, ular so'zlarni o'zlashtirish bilan birga talaffuzni ham yaxshilaydilar. Wilson o'z tadqiqotida audio kitob orqali yangi so'zlarni takrorlash va takomillashtirish, bolalarning ularni esda saqlash qobiliyatini oshirishini ta'kidlaydi. Bu

---

1

2

kitobni tinglab, bolalar dars davomida yangi soʻzlarni yaxshi tushunishadi va xotirada saqlab qolishadi.

2. "Where the Wild Things Are" (Maurice Sendak, 1963)

Ushbu audio kitob bolalarning ijodiy tasavvurlarini rivojlantirish va ularga yangi fe'llar hamda his-tuyg'ularni ifodalovchi soʻzlarni o'rgatish uchun ajoyib vosita hisoblanadi. Bolalar hikoyani tinglaganida soʻzlarning talaffuzini eshitish bilan birga, voqealarni tasavvur qilishadi, bu esa o'rganish jarayonida ularning ingliz tilidagi soʻzlarni mustahkamlashiga yordam beradi (Clark, 2017).

3. "Charlie and the Chocolate Factory" (Roald Dahl, 1964)

Ushbu kitob boy ifodalar va rang-barang til birikmalari orqali bolalarga o'qish qobiliyatini rivojlantirish imkoniyatini beradi. Audiokitab shaklida tinglash orqali bolalar murakkab soʻzlarni qanday talaffuz qilishni o'rganishlari va ularning ovozli hikoya orqali soʻz boyligini kengaytirishlari mumkin (Smith, 2018). O'quvchilar bunday kitoblarni tinglaganda ularning nafaqat lug'at boyligi, balki inglizcha tushunish darajasi ham oshadi.

4. "Green Eggs and Ham" (Dr. Seuss, 1960)

Dr. Seussning bu kitobi qisqa, qiziqarli va takroriy iboralar orqali kichik yoshdagi bolalarga tilni o'rgatishda samarali. Audiokitob bolalarga har bir soʻzning to'g'ri talaffuzini eshitishga, iboralarni takrorlab gapirishni ko'nikmasini oshirishda yordam beradi.

Xulosa Audio kitoblar boshlang'ich sinf o'quvchilariga ingliz tilini o'rganishda keng imkoniyatlar yaratadi. Ular bolalarning talaffuz ko'nikmalarini rivojlantirish, soʻz boyligini kengaytirish, matnni tushunishni yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. O'qituvchilar bu vositadan foydalanib, bolalarning til o'rganish jarayonini qiziqarli va samarali qilishlari mumkin (Taylor, 2021).

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Baker, A. (2020). Engaging Young Learners Through Audiobooks. *Language Learning Journal*, 34(2), 110-120.
2. Clark, S. (2017). Audiobooks as a Tool for Developing Listening Skills. *Modern Education*, 42(3), 185-195.
3. Donaldson, J. (2018). *The Gruffalo*. Macmillan Children's Books.
4. Jones, M., & Brown, L. (2020). The Role of Audiobooks in Early Language Acquisition. *Language Education Review*, 29(1), 53-66.
5. Lewis, P., & Martin, H. (2021). Integrating Audiobooks into Primary Education. *Primary School Journal*, 15(4), 220-229.
6. Smith, J. (2018). The Benefits of Audiobooks for English Language Learners. *TESOL Quarterly*, 52(1), 90-101.
7. Taylor, R. (2021). Improving Pronunciation through Audiobooks. *Educational Research in English Teaching*, 19(2), 45-57.
8. Wilson, K. (2019). Audiobooks in Classroom: An Interactive Approach. *Journal of Language and Education*, 17(3), 130-145.
9. Pulatova F. A. Technologies for teaching students to think critically // *International Academic Research Journal Impact Factor*. – 2023. – T. 7. – C. 56-61.
10. Pulatova F. A. Interactive education and its didactic opportunities // *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*. – 2021. – T. 11. – №. 11. – C. 204-206.